

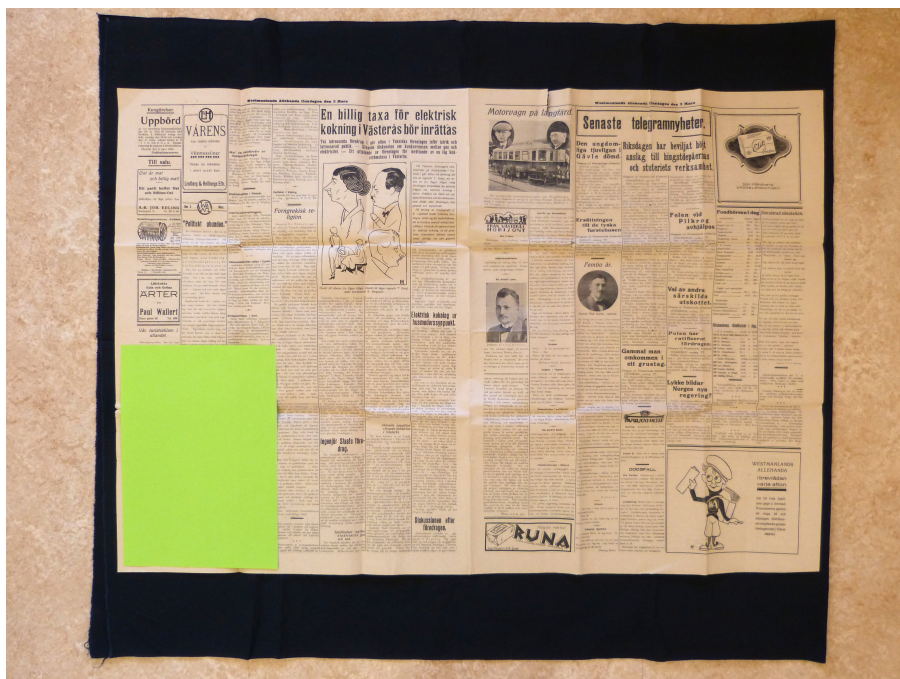
Minnen och erinringar

Kort inledande kommentar

I arvegodset efter Marta Kumlin fanns några tidningar / tidningsurklipp med innehåll relaterat till släkthändelser. Ett av urklippen är från Svenska Morgonbladet nr. 268 lördagen den 10 november 1894, alltså drygt 120 år gammalt. Där finns en längre artikel från C.F. Nyströms hand under förkortningen ”C.F.N:” Artikeln är skriven under hans sjätte år, av totalt 23, som distriktsföreståndare inom Svenska Missionsförbundet. Distriktet omfattade Västmanland och Dalarna samt sydvästra delen av Uppland. I C F Nyströms Minnesanteckningar, utgivna av sonen Sam i anslutning till 50-årsminnet av hans död, behandlas verksamheten som distriktsföreståndare ganska kortfattat. Sam påpekar i förordet att C F troligen hade för avsikt att fortsätta minnesanteckningarna. Från det perspektivet kan denna tidningsartikel tjäna som en komplettering. Den ger en intressant inblick i CF:s tankar och upplevelser vid ett givet ögonblick, ett tidsdokument.

Tidningarna var förr mycket stora i formatet. För att skanna in texten har jag varit tvungen att vika det sköra tidningspapperet på olika sätt och resultatet har därmed inte blivit optimalt. För att underlätta läsningen har jag därför bit för bit monterat artikelns innehåll (som jpg-bilder) i en word-fil som sedan omvandlats till en pdf-fil. Detta förklarar varför ”bitarna” ibland lutar åt olika håll. Den alternativa möjligheten att förvandla texten till redigerbar text (OCR) visade sig bli svår med allt för många grafiska fel att rätta till. Hoppas ändå artikeln upplevs som läsbar!

Bilden här nedanför visar tidningsformatet i jämförelse med ett vanligt A4-ark (grönt)

Exemplet visar ”utsidan” (första och sista sidan) av Westmanlands Allehanda onsdagen den 3 mars 1926 där artikeln om Emil Kumlin, 50 år, syns på den högra halvan. På den vänstra sidan uppmärksammas bl.a. ett par föreläsningar som ”Tekniska föreningen” i Västerås genomfört. De handlar om det lämpliga i att verka för att en ”billig taxa för elektrisk kokning i Västerås bör inrättas”. Det hela handlar om brytningstiden mellan gasdrivna spisar och elspisar i hushållen!

2015
AF

Minnen och erinringar från mina resor.

AF C. F. N.

Om det tillåtes mig, vill jag i Sv. Morgonbladet meddela ett och annat från de platser jag besökt under den flydda sommaren. Jag vill då börja med att relatera något från

Svanå bruk,

beläget inom Harakers socken, Vestmanland, två kilometer från jernvägsstationen med samma namn som bruket. Svanå bruk eges af ett bolag, hvilket äfven besitter vidsträckt jord- och skogsegendomar.

För jernstillverkningen och en mindre sågverksrörelse användes vattenkraften från den förbiflytande Svartån. Enligt öfverenskommelse från flydda tider med bönderna inom Fläckebo och Vester-Fernebo socknar, eger bruket rätt att på våarna hålla vattnet uppdämt till 18 maj. Till följd deraf öfversvämmas cirka 4,000 tunnland odlingsbar mark, hvars afkastning nu är ringa i jämförelse med, hvad den kunde vara, om ej vattnet lade hinder i vägen för odlaren att bereda jorden för rikare skördar.

Jordegarne inom ofvan nämnda socknar ha gjort allvarliga försök att åstadkomma ändring i det åldriga beslutet men ha ännu icke lyckats. En mångårig process om saken har ännu icke blifvit afslutad.

Den andliga rörelsen

har ock på Svanå lemnat spår efter sig. En mindre friförsamling på 30 medlemmar, hvilken är ansluten till mellersta Vestmanlands missionsförening och besökes af dess predikanter, är den, som hufvudsakligen f. n. utöfvar andlig verksamhet på platsen. Predikosammankomsterna ha i allmänhet måst hållas i smedstugorna. På somrarna har dock någon lada öppnats för missionsmöte. Men förra året stängdes äfven ladorna för dylika möten. Då begärdes att få skolhuset öppnadt för sammankomsterna, och blef denna anhållan beviljad af kyrkoherden. Men då han erinrade sig, att det var böndagen, som var bestämd för missionsmötets hållande, nödgades han af samvetskäl återtaga sitt

löfte. Smedstugorna med sin korridor måste därför det året användas till möteslokal. Denna trängsel gjorde, att allvarliga böner uppsändes till Gud om bättre utrymme. Beslut fattades äfven att ingå till bolagets disponent med begäran om tomt för ett missionshus. Disponenten, som är bosatt i Norrköping, var tillmötesgående och föredrog saken inför bolagsstyrelsen, hvarpå missionsvännernas begäran beviljades.

Missionshuset

står nu på en trefflig plats i brukets närhet, några steg från allmänna landsvägen, uppfördt af nytt timmer och invändigt paneladt med bräder. Skulden på det samma är knappast 200 kr.

De troende vännerna på Svanå ha visat stor offervillighet för medels anskaffande. Men äfven från andra håll ha räckts en hjälpsam hand. En broder sade sig vilja hjälpa de fattiga Svanåvännerna, därför att de sjelfva bjödo till efter sin förmåga. Bruket har ock underlättat arbetet genom att sälja timmer för jämförelsevis godt pris samt lemna några kördagsverken gratis.

Stor var glädjen, då invigningen af missionshuset egde rum sistlidne Mikaelidag. Missionsföreståndaren dr E. J. Ekman hedrade högtidligheten med sin närvaro. Han höll ett anslående invigningstal med utgångspunkt från konung Salomos tal vid invigningen af Jerusalems tempel. Han sade, att hvarje hus borde invigas åt Gud. Men att Guds hus i nya testamentet vore *Guds församling* betonades med allvar af tal, och att alla troende vore lefvande stenar i denna andeliga tempelbyggnad, samt att deras kroppar voro den helige andes tempel. Tillsammans utgjorde de troende ett heligt presterskap, som hade att frambära andliga offer. På e. m. höll dr E. en praktisk missionspredikan. Predikant Danielsson från Vester-Fernebo, undertecknad, sångare, musikanter och bedjare bidrogo äfven till den gemensamma uppbyggelsen i missionshuset på dess invigningsdag.

All ära åt Gud, all god och fullkomlig gåfvas gifvare!

Vid aftonmåltiden i rättarens bostad berättade dr E. en episod från sin tjänstetid såsom prest

i Simtuna för ett tretioatal af år sedan. Ehuru han var socknens prest, förnekades det honom att på någon afton samla folk i kyrkan. Han skulle då bränna upp den, sades det. Och skolan stängdes af det skäl, att dess inventarier skulle förderivas, om han släpptes in der med sina sammankomster.

E. hade då till sin förman, en teologie doktor, uttalat den profetian, att ofördragsamheten i fråga, som nu utöfvades mot de troende, skulle bidraga dertill, att ett missionshus skulle resas på hvardera sidan om kyrkan. Dessa ord ha nu gått i uppfyllelse. Kort efter deras uttalande erhöi E. besök af en bonde från Huddunge, som hade hört om den fiendskap de kristne i S. fingo röna af sina motståndare. Med anledning deraf hade han köpt ett hus, hvilket han bad att få skänka dem till missionshus, blott de ville hemta det med 20 par dragare. Detta anbud mottogs med tacksamhet, och snart fraktades huset under jubelsång till den plats, der det skyndsamt uppbyggdes, och der det står än i dag. Så hade kyrkan fått missionshus på en sida. Det andra har tillkommit sedan. Här gick det så, som det ofta gått och går, att motståndarne fingo främja den sak de sökte motarbeta.

Vi skola nu begifva oss till

Vestanfors.

Om bruksrörelsen vid Vestanfors och Fagersta jernbruk samt huru den på sist nämnda plats bedrivs i stor skala, det ha andra resenärer förut skildrat för denna tidnings läsare. Jag inkränker mig därför till att blott omnämna det stora beställningar för närvarande ingått till Fagersta, och att ett godt förhållande är rådande mellan arbetare och arbetsgifvare.

Under den för ett par år sedan pågående vidtberytade Norbergssstrejken gjordes af de strejkande kraftiga försök att förmå härvarande arbetare att göra gemensam sak med dem. Men att desse icke lyssnade till dessa uppmaningar utan föredrogo att arbeta i stillhet och äta sitt eget bröd, är något, som de aldrig ångrat.

Den frikyrkliga rörelsen

i Vestanfors har sina representanter fördelade på tre grupper.

Baptist- och metodistförsamlingen eger hvar sitt kapell och hvar sin pastor. Friförsamlingen har sin predikant tillsammans med församlingen i Norberg. På sista tiden har församlingen ock fått sig ett både rymligt och treffligt missionshus, hvartill tomt blifvit skänkt af den man, som en tid var socknens värste drinkare. Då han blifvit frälst från sitt fordna syndalif, och hemmet, som förr var ett drinkarehem, blifvit förvandladt till bönehus, försåg han friförsamlingen med plats, hvarpå den kunde bygga sig ett hus för sina sammankomster.

Förändringen af den ofvan nämde mannens lif och väsende väckte allmän förvåning hos dem, som kände till hans föregående lif. Men den några år så lyckligt räddade har nu — förfärligt att omtala — åter besegrats af den forna synden, som vid mid-sommartiden antog en sådan karaktär, att hans uteslutning från församlingen ansågs.

Då jag vid den tiden gjorde honom ett besök i hans hem, återvände jag derifrån med beklämdt hjerta, och många funderingar öfver, hvad som kunde göras för att rädda, hvad som räddas kan, undan den förskräckliga dryckenskapslasten. Och jag tänkte, att ett af de bästa medlen vore att söka förmå de ännu icke fallne att för alltid afsäga sig bruket af starka drycker. Ty den af alkohol förgiftade har svårare att kunna blifva bestående efter en upprättelse ur sitt fall, än den har att blifva stående, som ännu icke fallit för lasten. För egen del fick jag i barndomen en bestämd afsky för rusdrycker. Och min önskan är, att alla barn måtte få samma känsla. Ätminstone må föräldrar och lärare göra, hvad de kunna, att bibringa barnen undervisning om rusdryckernas förföriska och förderbringande egenskaper.

Härmed har jag naturligtvis icke velat förneka det faktum, att många både äldre och yngre, fallne och förfallne kunna räddas. Men att börja med barnen har nog äfven här sin stora betydelse. Att så många som möjligt må blifva både gudfruktiga och nyktra, derom må vi bedja Gud och i tro och tålmod använda de medel, som befordera denna viktiga sak.

Då jag den 7 oktober besökte missionsmötet i Vestanfors, kunde jag icke nderlåta att dagen derefter ännu en gång styra mina steg till det ofvan omtalade hemmet. Framkommen möttes jag af husfadern med de orden: »Det var väl, att ni kom hit nu. Jag betedde mig icke rätt mot eder, då ni sist var här». Åter fick jag tillbringa en stund tillsammans med fader, moder och son. Ännu en gång läste vi något Guds ord och böjde knä inför honom, som är en mästare att hjälpa och ställa tillräta igen och skingra de mörka molnen.

Det var i sanning rörande att höra den botfärdige mannens bön om förlåtelse för sig och om nåd för sina barn, att de ej måtte komma att likna sin olycklige far. Sedan vi uppstått från bönen, sade han till mig: »Gud skall välsigna eder för det, att ni kom hit i dag». Hustruns tårfyllda blick tycktes säga: Törhända finns det hopp ännu. Sörens sång och musik bidrog äfven till att göra stämningen förhoppningsfull. Och i mitt hjerta ljödo följande ord af C. B—g, som återfinnas i hans behjertansvärda bok: *Din ungdoms kärlek.*

»Må andra taga stenar, om dem lyster, du slagne broder och du fallna syster, jag nalkas vill med salva och förband. Jag vet nog jag, att de gå öppna såren, de bittra minnen från de flydda åren, du känner ofta samvetsqvalens brand.

Gud välsigne. Och hjelpe alla fallna och en hvar, som står, må se till att han icke faller.

Vi fortsätta nu vår färd till

Kärrgrufvan,

der friförsamlingen i Norberg har sitt missionshus, och der vi första aftonen samlades till ett talrikt besökt församlingsmöte och följande qväll offentlig predikan.

Om den andliga verksamheten kan ju icke sägas, att den på senare åren gjort några större framsteg. Den är dock stadd i framåtgående. Strejken hade nog på sin tid en förlamande inverkan äfven på de troende. Det har dock besannats, att de, som vänta efter herren få ny kraft.

Grufdriften lider ännu men af strejken, enär malmkunder då måste vända sig åt annat håll. Alltså en kännbar förlust för så väl arbetsgifvare som arbetare. Strejkledaren Qvarnström lefver

nu som enkeman i Stockholm. Men hos *ingen* lefver han i tacksamt minne.

Skulle jag få bedja läsaren följa mig ännu ett stycke, så skola vi begifva oss inåt skogen. Då vi tillryggalagt en mil, äro vi vid gränsen mellan Norberg och Söderbärke socknar. Ännu ett litet stycke, och vi stanna i

Dullbo,

der en mindre friförsamling, benämnd *Dullbo och Fragg*, har sin centralpunkt och hvars medlemmar äro boende dels i Söderbärke och dels i Norberg.

Ännu finnes här intet missionshus. Men goda utsigter förefinnas, att ett sådant blir uppbygdt ett kommande år.

På sammankomsterna har man glädjen att se en stor del ungdom, som numer är rätt stilla och uppmärksam. Åtskilliga ha dock förr varit något bullersamma. Men då en af våra äldre predikanter för ett par år sedan predikade i Fragg, och der uppvaktades af några bråkiga ynglingar, hade det till följd, att fyra af dem blefvo stämda till Norbergs ting, der de alla blefvo botfällida.

Det är icke ofta vi mot våra motståndare använda den borgerliga lagens arm. Men för någon gång kan det vara tillbörligt att ~~begagna sig af detta medel. Under min vistelse i S. för omkring 12 år sedan, voro vi i det längsta fördragsamma mot fridstörarne. Men då en af dem en afton började gå våldsamt tillväga, uppmanades vi af polisen att stämma mannen inför rådstufvurätten, der han dömdes till 24 dygns enkelt fängelse och 3 månaders straffarbete.~~

Vi önska dock helst att slippa föra våra och herrns motståndare under lagens dom. Många af dem ha ock blifvit frälsta, och ~~äro nu våra vänner.~~ Andra fortsätta dock på sina onda vägar, tills de drabbas af Guds dom, och de till sin förskräckelse få erfara sanningen af de orden: *Gud låter icke gäcka sig*, hvarpå jag vill anföra ett exempel:

För omkring 7 år sedan inträffade i N. socken, att en man inträdde på predikosammankosten och afbröt predikanten genom att räcka honom bränvinsbuteljen med utropet: »Tag dig en sup, så predikar du bättre».

En dag efter denna tilldragelse skulle nämde man gå ned till sitt arbete i grufvan men bad någon annan gå istället för sig. »Ty, sade han, »jag drömde i natt, att satan hade tvänne ungnar uppeldade för min räkning, der jag skulle införas».

Då hans kamrater blott skämtade med honom, måste han slutligen stiga ned. Kommen ned på halfva stegen, lossnade emellertid en sten ofvanför honom och träffade hans hufvud så, att han dog.

Vårt nästa besök gäller

Larsbo bruk,

der Söderbärke friförsamling har en krets af sina medlemmar.

På denna plats har man ock begynnadt bygga ett missionshus, som dock måst förläggas utom brukets område. Der samlades vi på aftonen den 13 okt., ehuru det ännu fattades både fönster och innantak. Som det var ruskigt väder, kändes det litet kyligt, fastän fönstergluggarna voro igenspikade med bräder. Gud värmde dock vår ande med sitt ord.

På vägen från missionshuset började broder L. att tala om vår i herren afsomnade vän, *fru Klara Palmer*, hvilken han kände från Halstahammar, då hon som ogift skötte posten der. »Hon drog sig icke för», sade L., »att gå rätt långa vägar, till och med i svårt väder, och tjena oss på våra sammankomster med sin sång. Jag blef så rörd, då jag i Sanningsvittnet läste om hennes död, och hvad der sades om hennes lif. Hon var en god, ödmjuk och uppoffrande qvinna». Ehuru nu död, talade hon dock uppmuntrande till oss i den sena höstqvällen om vigten af att lefva den rättfärdiges lif, för att vi måtte få dö en rättfärdigs död.

Detta kom mig äfven att reflektera öfver *sångens betydelse*, samt huru godt det är, då de, som ega den gåfvan, stå till tjänst med den samma. Jag kom äfven att tänka på, det rätt många af våra kära sångvänner icke låta höra sig annat än vid vissa högtidliga tillfällen. Ack, om de gjorde, hvad de kunde, för att äfven vid de *små* sammankomsterna genom sin goda sång bidra till den gemensamma uppbyggelsen. Ännu förnimmer jag återljudet i mitt inre af de sånger jag hörde före min omvändelse.

Till ex.:

Tänk då väl, att han vill ditt hjerta odeladt ha.

Du får då ej till hans stora smärta med världen dra.

Två herrar tjena

det kan du ej.

Du måste säga den ene

nej!

Och huru följande ord genom sången grep mitt hjerta på den dagen, att jag, likt den förlorade sonen, stod upp och gick till min fader.

»Jag vill ej här i brist och nöd förgås i fjerran land.

I faderns hus är öfverflöd,

och rik är faderns hand».

Huru mycket godt sången fått utträtta, står ju icke till att beskrifva. Men Luthers fiender hade nog på sin tid rätt, då de sade, att han utträttade mer genom sina visor än genom sina predikningar.

Sången har ännu samma egenkap. Derfor:

»Upp själ och sjung
din Gud och kung
med fröjdetoner klara.
Din kraft, din id,
din bästa tid
låt i hans tjänst få vara!

Sväll ut, mitt bröst,
häf upp din röst
i glädjerop mot höjden,
till dess en hvar
med stämman klar
må taga del i fröjden!

Hans kärleksråd,
hans fria nåd,
som himlens änglar sjunga,
oss fylla opp
med frid och hopp,

« Herre, gif
att allt vårt lif
må dig sitt offer bära;
att det må bli
en melodi
allena till din ära!»